NOVICE

kmetijskih, obertnijskih in narodskih rečí.

Izhajajo vsako sredo in saboto. Veljajo za celo leto po pošti 4 fl., sicer 3 fl.; za pol leta 2 fl. po pošti, sicer 1 fl. 30 kr.

Tečaj XII. V Ljubljani v saboto 27. maja 1854. *List 42.*

Od živega apna po domačih skušnjah.

„Novíce“ so unidan živo apno kot eno naj boljših rečí za kmetijstvo priporočevale. Ker pa je večjemu delu naših kmetov gnojenje z živim apnom še celò neznana reč, jim hočemo tudi mi svoje skušnje in ravnanje z živim apnom povedati, da se prepričajo, da to, kar kmetovavcem na Angležkem, Francozkem in Nemškem že davnej tako dobro storí, storí tudi pri nas, in da je korist živega apna gotova kot beli dan. Pridelki so na tacih zemljiših, kjer zemlja že sama po sebi apna nima, za polovíco večji, ako se pognojé včasih z apnom.

Leta 1852 smo pervikrat živo apno rabili. Posmehoval se nam je vsak, kdor koli nas je vidil, apno potresati po njivi; vsacemu se je to neumno zdelo, — nazadnje smo se pa mi smejali. Kdor se pri nas kaj novega loti, kar je drugod že čez in čez za dobro poterjeno, mora vselej pripravljen biti, da ga bojo ljudjé zasmehovali, nekteri celò milovali, da je tako neumen! Al to naj ne moti nobenega umnega moža, ki hoče zboljšati svoje polja: kratka pamet posmehovavcev ne seže dalje, kakor do tega, kar je svoje žive dní ravno pred nosom vidila.

Ravnali smo takole: obsadili smo na hišnem vertu leho z 16 verstami z natičnim fižolom ene sorte. Ko je fižol toliko odrasel, da ga je bilo čas okopati, smo osem verst tako z živim apnom potresli, da je bila zemlja poverh vsa bela; druzih osem verst pa nismo potresli. Potem smo vsih 16 verst po navadi okopali. Samo na to smo pazili, da se je apno dobro z zemljo pomešalo.

V jeseni je bil z apnom obdelani fižol za cel teden pred zrel, kot uni, kterega nismo apnili. To zamoremo s pričami poterditi. Da pa en teden v jeseni, ko že slana dostikrat škodo dela, dosto zdá, vé vsak kmetovavec.

Ravno tisto leto smo tri četert orala obsadili s krompirjem, fižolom in koruzo (na močirju poleg „Lip“). Pred okopavanjem smo vse to z živim apnom dobro potresli, potem dobro okopali in tako apno z zemljo pomešali.

Kaj mislite: kaj je bil nasledek našega le malo večjega truda in celò majhnih stroškov za apno? Znano je, da je bila v jeseni leta 1852 zgodaj slana, posebno na močirju je bila prav huda. Al nam je malo škodovala; zakaj krompir je bil davnej dozorel in spravljen bil, fižolu in koruzi je pa celò malo do popolne zrelosti manjkalo. Fižol in koruza druzih gospodarjev, ki so ju ravno tiste dní pa tudi še pred sadili ko mi, je bilo še zeleno. V malo dnéh po zgorej imenovani slani je bila taka povodinj, da je celo močirje pod vodo stalo. Pa kaj smo marali mi. Naš fižol in koruza sta bila že spravljena, druzih pa večidel še na pol zelena sta stala pod vodo; — tako ste slana in voda vse tako poškodovale, da eni še polovice dobili niso.

To so bili dobri nasledki živega apna, ki je s svojo razjedno močjó šoto in druge razjedljive rečí razkrojilo in rastlinam v berž pripraven živež premenilo; pa tudi s tem jim je pomagalo, ko se je v zemlji samo po sebi gasilo, da je s svojo gorkoto zemljo nekoliko ogrélo. Saj vsaki vé, da se apno po gašenju zgreje.

Opomniti se pa mora, da se apno le ob suhem vremenu in pri suhi zemlji koristno rabi, in da je naj boljši, če se tako v zemljo spravi, da ni ne preveč naverhi, pa tudi ne pregloboko v zemlji, ampak tako rekoč v sredi tiste zemlje, do ktere korenine sežejo. Zakaj, če je apno preveč verh zemlje, se tisti gazi (puhi), ki so rastlinam za živež potrebni, prenaglo v zrak spuhté in rastline jih ne povžijejo, zraven pa tudi premalo razpadljivih rečí zadenejo. — Če je pa apno pregloboko v zemlji, se pa njegova moč prepozno kaže, in tako apno po nobenem ravnanju svojega namena popolnoma spolniti ne more. Nikdar se apno globoko podorati ne smé.

Naj bolje je, kakor skušnje kažejo, če se apno vsako tretje leto potresa, in sicer po toliko, da postavim, na kakih 30 mernikov zemlje, se vé da poveršne navadno obdelane zemlje, 1 mernik razpadenega živega apna pride.

Apno mora biti, da se dá drobno raztrositi, na zraku tako razpadeno, da je kakor moka. Če pa ni časa čakati, da bi na zraku razpadlo, je naj bolj, da se vsaki kos apna za majhen čas v vodo vtakne, in na odločenem prostoru razloží, pa ne na kupe. Tako bo apno v prav kratkem času razpadlo, česar se vsaki z en par kosci lahko sam prepriča.

Apno se smé, kakor je bilo že rečeno, le pri suhi zemlji in pri suhem vremenu rabiti, zakaj če apno v mokro zemljo pride, ali pa, če prec na apno dež vdari, se apno prenaglo ugasí, in tako apnjenje tekne le celò malo. Kdor hoče njivo za žito apniti, naj jo tri dní popred potrosi z apnom in ga plitvo podorje in njivo povleče; potem še le naj žito vseje in se vé da še enkrat povleče.

Le take zemlje naj se z apnom potresajo ali gnojé, ktere imajo malo ali celò nič apna v sebi. Spozná se pa, ktera zemlja ima malo ali celò nič apna v sebi, že iz rastlín, ktere na takem svetu rade rastejo. Kjer raste resje, pirnica, rudeča kislica, smereka, jelka, mecesen in drugo smolnato drevje same po sebi, — kjer se rèž, krompir in ajda in kostanj bolje kot scer v naj boljši zemlji obnašajo: vse te zemlje imajo prav malo ali clò nič apna v sebi, in takim je vsaka stvar, v kteri so drobci apna namešani, tečna in dá zemlji lastnost apnéne zemlje.

Gotovo je, da zemlja v pravi meri poapnjena, pridelk za polovíco pomnoží.

Tako kakor pri vsakem delu, je pa tudi pri apnenju skušinj potreba, zato naj vsakdo, dokler svoje zemlje popolnoma ne pozna, izperva le maj-

hen kos, pa na več krajih, z apnom pognojí, da ne bo, ako je zemlja že pred dovolj apnena, škode terpel. J. Pajk.

Zgodovinske reči.

1. Nekaj od Cerknice in Loža.

(Konec.)

Med obema krajama so še ostanjki stare rimske poti, ki je sèmtertjè s kamnjem vdelana, to je v gojzdu med Ložem in Metlami; na drugo stran proti Pivki se tudi še imenuje stara cesta, ktera zadeva blizo Cerkniškega jezera. Ta obojna pot mora biti ostanek tiste ceste, po kteri se je blago ob rimskih časih iz Ogleja (Akvileje) čez Planinske hribe (mons Ocra) memo Cerkniškega ali Ložkega jezera (lacus Lugeus) proti Kolpi na Sisek (Siscia) vozilo.

O tej priložnosti naj se pristavi beseda, da bi naši ljudjé, tudi neučeni, kaj več na najdene stare rečí, bodo naj si kamni z napisi, ali posode, denarji, ali pisma, pogledati in jih ceniti hotli. Tudi naši kmečki ljudjé večkrat radi kaj slišijo od starih časov; pa ako bi se vsi stari spominki v nemar pušali ali pokončavali, jim bo malokdo kaj povedati mogel. Pri podiranji starih zidov najde zidar kak rezan, še napisan kamen, precej ga spet v zid vtakne, ker mu ga ni potreba obdelovati; zakaj bi tacega kamna komu ne pokazal? Tako je prišel, na priliko, pred malo časom na nekem kraji star grob, po tem drug kamen z napisom v nič. Pri oranji ali prekopovanji zemlje se najde sèmtertjè star denar, ne samo kak sold; ako je bolj neznan denar, naj se dá komu pogledati, morebiti je kaj več na njem ležeče. Ni dolgo še, ko je nekdo na Verhniki našel denar s čudnimi čerkami; prodal ga je v šali za tutko, in je krajcar za-nj dobil. Kupec dolgo ne šteje kaj na to tutko, vlani pa jo nese v Ljubljano, in dobí za-njo pri zlatarji 4 gold.,— bil je namreč turšk cekin. Pri prekopovanji zemlje se dobijo tudi stare perstene ali steklene posode, staro železno ali brončeno orodje; vselej sicer ne, včasih je vendar razumnemu možu več na njem ležeče; zakaj bi se takemu od najdbe kaj ne povedalo? V nekem kraji so našli veliko starih lonc in steklenic; djali so: „tukaj je bila enkrat apoteka“, ter so dali vse otrokom pobiti. Nespametni niso vedili, da je bilo to rimsko pokopališče.

Stari spominki so na več straní važni; na priliko: poprejšnji sicer le kratki sostavek je vès vzet iz starih kamnov, starih pisem, in iz pripoved od starih rečí. G. Terstenjak veliko piše od nekdanjega stanovanja Slovencov v naših krajih. Na koga opira svoje dokaze? Naj več na stare rimske kamne. Kraji, kjer bi bilo na Krajnskem več na rimske starine paziti, so okoli Ljubljane, Menguša in Trojan, okoli Zatičine, Trebnega in Kerškega, okoli Verhnike, Logatca, Planine, Loža in Vipave, ker skozi te kraje so šle gotovo rimske ceste; pa tudi pri Loki, Kranju in Radoljci, pri Novem mestu, Metliki, Černomlju in Ribnici, pri Postojni in Senožečah bi ne utegnilo prazno biti. Hicinger.

Dostavek.

Dostavljamo temu pozivu poziv, ki nam ga je gosp. dr. Klun izročil, ker se v vsem vjema z gosp. Hicingerjevim. Takole se glasí:

Prošnja.

Skušnje nas učijo, da pri nas na Krajnskem — pa ravno tako tudi drugod — ljudjé starih pisem naj so na navadnem papirju ali na pergamenu pisane, nič ne porajtajo, jih zametujejo in ko staro šaro tergajo. In vendar so take staríne dostikrat za deželno zgodovino zlo važne. Koliko tacih pisem, ki so za povestnico domačo zlatega dnarja vredne, je prišlo že tobakarjem ali štacunarjem v roke, ki so jih raztergali — za zavitke! Memo gredé le omenim, da je lani blizo 50 izvirnih pisem, ki so jih frajzinški škofi v 16. stoletju nekemu vradniku na Krajnskem pisali, še čisto celih prišlo v neko štacuno v Ljubljani za zavitke, — v drugo nekoliko starih pisem na pergamenu, in pri nekem rokodelcu sem našel cel kup izvirnih spisov in popisov iz francozovskih časov, med kterimi so nekteri posebno važni bili za Krajnsko, drugi za Dalmacijo. Serce bolí človeka, ako pomisli, koliko tacega imenitnega papirja so že bukvovezi, orgljarji in drugi pokončali iz gole nevednosti.

Kakor so za povestnico vsake dežele stari kamni z napisi in drugi spominki važni, tako imajo tudi stare pisma, ako zapopadejo to ali uno imenitno reč, svojo veliko vrednost v zgodovinskem obziru, če tudi scer po blagu niso krajcarja vredne.

Lepo tedaj prosim vse tiste, ki star papir za zavitke ali kakošno drugo rabo kupujejo, naj mi domoljubno dajo vediti, če kaj tacega starega najdejo, kar bi utegnilo kako zgodovinsko vrednost imeti. Zgodovinsko družtvo bo jim rado povernilo stroške za kupljeni papir ali ga jim bo izmenjalo z drugim še boljšim. Škoda je za vsako tako stvarico, če pod zlo gré. Iz malega rase veliko! Kakor kamenček h kamenčku naredí poslopje, in kapljica h kapljici reko, tako iz malih zgodovinskih poberkov naraša povestnica. Dr. V. F. Klun.

Domače slovstvo.

O gosp. Terstenjakovih spisih.

Kar je gosp. Terstenjak do zdaj od svojega dela v „Novícah“ razglasil, je silno važno ne samo za zgodovino naših straní, temuč za celi slovanski narod, in tudi ne le v dokazovanje naj starjih sedežev naših tukajšnjih prednikov, temuč še v pojasnovanje njihovega in vsih Slovanov basnoslovja. Kar se je dozdaj govorilo in pisalo, da:

„od nekdaj stanuje tukaj moj rod“,

je bilo samo golemu domišljevanju in dozdevanju podobno: zdaj so prišli terdni kamneni dokazi na dan za to, smé se po tem rêči, zgodovinsko resníco. Kar se je do zdaj od basnoslovja in božanstev starih Slovanov pisalo, se je opiralo le na spominke iz 10. in 11. stoletja, namreč na spise tedajšnjih keršanskih misijonarjev, na nektere še ohranjene podobe, in zraven na pripovedi prostega naroda: to je dobilo sedaj poterjenje iz veliko starejih spominkov, saj iz rimskega časa. (Pri tej besedi se sicer ne smé pozabiti, da je k temu Kolarovo delo o Staroitalii nekako pot pripravilo.)

Kar sem opomnil od basnoslovja starih Slovanov, ima svojo veljavo še za sedanje slovensko ljudstvo. Od kod namreč so vse tiste prazne vére, kterih se med njim še dan današnji dosto najde, kakor iz basnoslovja starih slovanskih očetov, kteri niso še le v 6. stoletji vsi izza tatranskih gor prišli, ampak so velik del že davno davno popred tukaj stanovali. To vediti je ravno važno za podučenje našega priprostega ljudstva; zakaj ako se mu izvirek njegovega praznega mnenja pokaže, ga bo pred v nemar pustil.

So tedaj Terstenjakovi spisi prevažni na dvojo stran: za svet učeni in za ljudstvo prosto.

Po tem takem bi ne bilo napačno, ako bi se gosp. Terstenjakovo razlaganje hitreje ne le med Slovani, ampak tudi med Nemči razglasilo; in prav je storil nekdo, ki je lansko leto v dunajskem cerkvenem časniku na tisto pokazal, — samo s prekratko besedo je bilo. Naj bolje je gotovo, ako gosp. Terstenjak s celim razlaganjem sam pred učeni nemški svet stopi; kdor drug bi

njegove slovenske spise kar gladko in neutegoma v nemško potolmačiti se prederznil, lahko bi se opekel (niso namreč ti spisi tako lahko kakor francozki ali madžarski romani ponemčevati za dunajske feuilletoniste). Drugačna bi bila vendar ta, ako bi kdo po dobrem pretehtanji in bolj po večjem to, kar je brez dvoma in do dobrega dokakazano (da marsiktera reč še terdnejih dokazov in tù in tam tudi poprav potrebuje, nam je gosp. pisatelj v neprecenljivih svojih spisih sam odkritoserčno povedal) po poglavitnem obsežku nemškim bravcom v pokušnjo dal. Zoper tak početek, menim, da bi gosp. Terstenjak žalega ne rekel. P. H.

Ozir po svetu.

Eno uro pri Kničaninu.

Eden naj glasovitiših mož sedanjega časa v Serbii je general Kničanin. Ne davnej ga je knez serbski, kakor je bravcem „Novíc“ znano, izvolil za višjega poveljnika serbske armade. Dobroznani pisatelj dr. S. Kapper ga je na svojem potovanju po južnoslavenskih deželah v Beligradu obiskal in to obiskavo takole popisal:

Da si človek kar naj bolj more svojo obleko lepo naštima, kadar gré kakega visokega gospoda obiskat, je starodavna navada menda po celem svetu. Tudi v Serbii, sem si mislil, mora tako biti. Napravil sem se tedaj prav praznično in tudi rumenih rokovic iz olikanega usnja nisem pozabil, ter jih vlekel kar sem naj bolj mogel čez roke, ki so bile od velike vročine zlo zabuhle. Četertinko ure sem imel ž njimi opraviti, preden so se lepo vlegle po rokah. Poslednjič mi je strežaj moj še prašne škornjice otepel s svojim fesom (turško kapico) in od nog do glave sem bil pripraven stopiti pred imenitnega generala.

Ko stopim na dvor tiste hiše, kjer Kničanin stanuje, sem mislil, da kakor pri druzih generalih bota naj manj dva stražnika s puškama stala na straži pred vratmi. Pa ni bilo tako. En mlad človek v navadni temnovišnjevi serbski obleki stopi pred me, pa me prijazno nagovorí: „kaj želite, gospodine?“

„Ali morem z generalom govoriti?“ ga vprašam.

„Da!“ — mi odgovorí — „ravno so vstali general“.

„Je li bi me, prijatel, ne hotel gospodinu svojemu napovedati, da se mu želim pokloniti?“

„Tega pri nas ni treba. Idite le z mano“.

Berž grem ž njim. Hiša od znotra je prosta in brez lišpa, kakor od zunaj. Vse tiho je bilo, vse v lepem redu, vse čedno. Prijeten hlad mi je pihljal iz sôb, v kterih povsod sem vidil europejsko pohišje. Le naj premožniše hiše imajo tako pohišje, — ali večjega lišpa v stolih, mizah in drugi opravi ne nahajaš tukaj, kakor k večjem tacega, ki ga vidiš na Nemškem pri vsakem bolj premožnem mestnjanu. Celó poslopje knezovo nima preobilega lepotičja; srednje velika hiša je obdana z vertom; premožnost se sicer kaže povsod, nikjer pa krasota vladajočega gospoda.

Sluga, s kterim sem šel, me napoti v malo sobico, v ktero se naravnost iz mostovža pride. Prijeten hlad me je tudi tù sprejel, ko sem ozke vrata odperl. Zagrinjala okinj so bile doli spušene, — na pol temno je bilo v izbici. Nasproti vratam je sedel na mindeluku (počivalu) s preprogami odetem krepák, širokoramat mož v prosti temnovišnjevi obleki, širok pas okoli života je imel, in za pasom dva sreberno-okovana samokresa (pistoli), na glavi visok rudeč fes z dolgim svilnim čopom; glavo je deržal nagnjeno po strani, ena noga je bila čez drugo položena; na tleh so ležali čevlji; v desni roki je imel dolg čibuk (pipo), na tla opert. Po polnem, bistroumnem obrazu je bila tista mila prijaznost razlita, ktera se človeku na pervi pogled berž prikupi.

Bil je Kničanin. Kdor je le enkrat podobo njegovo vidil, izdelano od Jovnoviča, na pervi hip ga bo spoznal.

Poklonivši se mu izročim pismice, ki mi ga je eden njegovih naj boljših oficirjev saboj v priporočilo dal. Kničanin hitro pregleda rokopis, in mi velí, naj se vsedem na mindeluk blizo njega. Razun mindelukov krog in krog te sobice, ki je generalu naj ljubša, ni bilo nobenega druzega pohišja v nji.

„Vi, gospodine, ste Ček, kakor se mi piše“ — povzame Kničanin besedo, položivši pismice na stran.

„Da, slavni general! blizo zlatnega Praga doma“.

„Dobro došli!“ mi rêče ter se prijazno nasmeja. „Vaši rojaki so mi jako dragi. Oni so pameten in priden narod, od kterih imamo še mnogo lepega pričakovati. Čekom je mar za vse, oni se vsega naučijo. Nevtrudljivo delajo z glavo, z mislimi in s peresom, zato zaslužijo, da se mi drugi Slovani po njih izgledih izobražujemo“.

Tako hvalo mojemu narodu izrečeno sem bil dolžan poverniti s hvalo nasproti. Začel sem tedaj, kar sem mogel, v serbskem jeziku častiti narod junaški Serbov, čigar visokovredni sin je general. Ker pa mi jezik ni tako gladko tekel, kakor sem želel, je bistroumni mož vselej uganil, kar sem reči hotel, in mi prijazno pomagal z besedo naprej.

Tako sva se marsikaj pogovarjala. Koj pa, ko sem se vsedel, mi je prinesel generalov sluga pipo s tako dolgo lulo, da je mene skor odmerila. Imenuje se tobačna pipa po turški čibuk. „Gosta počestiti“ je sveta navada pri Serbih in Turkih, le da je to počeščenje pri Serbih veliko prijetniši in mičniši, ker tudi gospodinja postreže gosta, kakor pa pri Turkih, kjer bolj okorni možki strežejo. Če je Serb še tako reven, si prizadeva kar le more počestiti gosta; če nič druzega nima, mu ponudi saj pipo duhána (tobaka), ali vina, mleka, kave, sadja, ali kar scer ima v omari. Premožni pa se že veliko bolj skazujejo in gostujejo gosta bolj ali manj bogato, kakor jim je bolj ali manj ljub, višjega ali nižjega stanú. Brez čibuka pa nikodar ni, in če gospodarja tudi še doma ni, da mora gost na-nj čakati, mu v bolj imenitnih hišah strežaj berž pritira čibuk. Čibuka se nobeden ne smé braniti, naj je tobakar ali ne (Serbi ne poznajo tega razločka; tam vsak tobak pije); treba pa ni, da bi ga gost moral piti; dost je, da le čibuk vzame in le enekrat iz njega potegne, potem pa ga na stran postavi ali v rokah derží. Sploh ne pijejo ne Turki ne Serbi tobaka tako, da bi puhali goste oblake krog sebe, kakor pri nas. Oni le polagoma pijó svoj prijetni pa močán duhán, toliko da jim čibuk ne vgasne. Tudi ga nikdar do konca ne izkadé; če je tretjina ali k večjem polovica duhana pogorelo, ga denejo na stran ali nabašejo z novim.

(Dalje sledí.)

Pogled v stare čase.

Zgodovina nam kaže, da v več letih, ki so se pisale s 54, so se primerjale imenitne prigodbe. Na priliko: V letu 354 sta bila sv. Auguštin in sv. Krisostom rojena; — v letu 1454 se je Europa pervikrat soznanila s Turki in njih tadanjo strašno divjostjo; — leto 1554 spominja na vojske kralja Filipa z Nizozemljo, — Ferdinand Kortez je umerl; — v letu 1654 je bila velika sila na Francozkem, — v tem letu so Turki Benečane premagali na morju pri Dardanelah, — Rusi so si podvergli Kozake, — Oxel Oxenstjerna, véliki pravljár tridesetletne vojske, je umerl; — v letu 1754 je bil Talleyrand, diplomat vsih diplomatov, rojen; — leto 1754 spominja na sedemletno vojsko. Leto 1854 pa je začetek velike vojske, v kteri se bo razsodila osoda Turčije.

Novičar iz austrianskih krajev.

Od Verhnike 21. maja. H. Kaj pravi železnica v naših straneh? ali se delo kaj pospešuje? Poglavitna reč je tukaj veliki most (viadukt) pred Barovnico; stebri spodnjega oddelka so vsi doveršeni, kakor bí bili vliti, toliko lepo in gladko so iz kamna izrezani. Že se na vsih zidanje iz opeke vzdiguje, in v oboke kriví, kterih eden je že zapert, in dvema še komaj kaj manjka. Opeke(cegel)za ta most so pa posebno pripravljene, niso namreč skozi enako debele, ampak kakor klin na enem koncu bolj tanke. Na stebrih spodnjega oddelka med oboki pa gredó tudi stebri za zgornji oddelek kviško; enako spodnjim so iz rezanega kamna, in oboki na njih bodo zopet iz opeke. V sredi med spodnjim in zgornjim oddelkom pa bo cesta za navadne vozove odperta, po kteri se bo od druge straní lahko do kolodvora prišlo. Druga dva večja mosta v tej strani se tudi pridno izdelujeta; in sicer so pri enem, v Dolih pred Barovnico, visoki stebri nekaj do verha, nekaj do srede izpeljani; drugi most, v Blatnem dolu čez staro cesto nad Verhniko pa bo v malo tednih dokončan.

Med tem je tudi drugo temeljno delo za železnico od Žalostne gore do Barovnice, in od Barovnice do Logatca že bolj ali manj do konca dognano, in kjer še kaj pomanjkuje, se delavci pridno kakor mravljinci gibljejo, kopajo, vertajo, parst nasipljejo, kamnje prevažvajo. Dalje je tudi cesta od Logatca na Ivanje selo in na Rakek že precej dobro pretergana; delo gré ondi prav redoma in pridno od rok; pri Rakeku je že veliko kamnja pripravljenega, ker pride tam večje postajališče, in blezo tudi nekaj večjega mosta. To postajališče ne bo deleč od Cerknice, in ptuji potniki ne bodo veliko v stran stopati imeli, ako bodo hotli sloveče čudo naše krajnske dežele, zalo Cerkniško jezero, ogledati.

Še kaj druzega. Letošnja suha spomlad je semtertje na Krajnskem pogoriša, po gojzdih in na mahu nar več, pokazala, tudi nektero človeško življenje je po tem v pogubo šlo. Lahko se je spoznalo, da ljudjé nevarnosti ognja celo nikakor nočejo spreviditi; kakor da bi vodo nosili ali prelivali, tako prenašajo ogenj, tako nepremišljeno ga povsod kurijo. Ko sem spomnil od zgube človeškega življenja, pa poterdim besedo, ne daleč od Verhnike je zgorel starček pri požiganji laza, drugej je hlapec in zopet drug služabnik pri pogoru hleva in barake se za smert opekel.

Iz Ljubljane. Po razglasu vis. deželnega poglavarstva pride pri novi rekrutirengi, ki ima do konca prihodnjega mesca končana biti, od določenih 95.000 novincov 1319 na krajnsko deželo; pri ti rekrutirengi poterjeni se ne morejo, kakor je popred bilo, odkupiti.

Novičar iz mnogih krajev.

Da se potrebno število konj za konjike in vprego hitro vkup spravi, je višji vojaško poveljništvo ukazalo, remonte na Dunaji in na več druzih krajih gornje Austrije nakupovati, in scer remonte za kirasirje po 220 fl., za dragonarje po 140—145 fl., za lahke konjike po 130 fl., za topničarje po 120 fl., za vprego topniških voz po 120 do 170 fl. — Ker se je to spomlad po mnozih deželah našega cesarstva več nesreč po ognju primirilo, se je število spametovanih gospodarjev zlo pomnožilo, ki so hiteli se asekurirat. Voda nam mora do gerla stati, potem se že zmodrimo. — Za gotovo se sliši, da bo c. k. deželno dnarstvino (financno) vodstvo v Terstu jenjalo, in da en oddelk tega ureda za dalmatinsko primorje pride iznova v Zadar, drugi pa za teržaško okolico pride z štajarskim, koroškim in krajnskim vred v Gradec. — Okoli Vidma se nek že kažejo znamnja tertje bolezni. — Tudi v Furlanii so Francozi za svojo armado na Turškem naročili klavnih volov. — Na turško-rusovskem bojišču se še ni nič posebno važnega zgodilo. Če človek prebira več časnikov, bo mislil, da je zvedil novíc na kupe; ko pa vzame druge v roke, vidi, da je bral večidel le prazne kvante, s kterimi se zdaj pitajo novičarji eden druzega kakor je stranka, ki derží z Rusom ali s Turkom. Kakor se vojska bolj zapletuje, toliko bolj se kujejo laží. Tako se žalibog! zgodovina piše, ne s peresom mirne resnice, ampak s peresom stranske razkačenosti! Če se že tako imenovani „Leitartikelni“ pišejo pristransko, se nihče ne bo čudil; če se zgodbe v dopisih in bulletinih ponarejajo po pristranskem vetru, to je gerdo. Prijatel Turkov ne more nič slišati, če se jim kaj nesrečnega primeri in berž pravi: to je laž; in ravno taki so prijatli Rusov: trezne resníce malo kje najdeš, — in vendar bi se v tacih spisih ne smela kaziti resníca! Sočutja in simpatije grejo na drugo stran, ne pa v popise zgodb. V dokaz teh omenkov povémo, da eni pravijo, da Silistrii že kljenka, drugi da stojí na terdnih nogah, — eni, da je Rusov že padlo blizo 8000 mož pri Silistrii, drugi le 200, — eni, da Silistria se hoče podati (kapitulirati), drugi, da so Rusi jo le nehali bombardirati, ker so jim Turki most požgali, ko so ga te dní pri Silistrii čez Donavo napravili, tretji pravijo, da ta most še stojí, — eni, da so angležko-francozke barke vnovič bombardirale Odeso, drugi da ne, — eni, da se bombardira Sebastopol in Reval, drugi da ne, — eni da so Rusi Rasovo vzeli, drugi da jo Turki še imajo, — eni, da so Rusi 16. t. m. spraznili malo Valahijo popolnoma, drugi da je niso in da je tudi ne bojo. Tako se piše zgodovina, da Bog pomagaj! Gotova resnica je le, da je knez Paskievič 18. t. m. s svojim glavnim vojništvom pri Kalarašu čez Donavo šel nad Silistrio, ktero hoče, naj veljá kar hoče, Turkom vzeti, ki pa se ravno tako junaško branijo, kakor jo Rusi junaško napadajo. Naj važniša prigodba poslednjega časa je, da so zedinjene vlade gerški vladi 4 dní pomislika dale in ta čas potem podaljšale do 22. dné t. m.: v kterem mora gerški kralj in gerška vlada očitno izgovoriti, da je zoper punt Grekov in ta bo vse puntarje kaznovala; — ako kralj Oton ne storí tega, bo odstavljen. Kmalo se bo odgovor slišal. — V Bambergu pa so se 25. t. m. poročniki manjših nemških vlad na povabilo parske vlade snidili, v kterem shodu se bojo te vlade posvetovale: kaj jim je storiti zastran zaveze austriansko-pruske vlade v rusovsko-turški vojski; parska vlada pa je v bližnji žlahti z gerško, ker kralj Oton je kraljevič parski, za kterega bo se vé da storila, kar bo mogla.

Stan kursa na Dunaji 24. maja 1854.

Obligacije deržavnega dolga	5 %	85 1/4	fl.
	4 1/2 „	76	„
	4 „	69	„
	3 „	56 1/2	„
	2 1/2 „	43 1/4	„
Oblig. 5% od leta 1851 B		107	„
Oblig. zemljiš. odkupa 5%		83 1/2	„
Zajemi od leta 1834		227	„
„ „ 1839		122	„
„ „ 1854		91	„

Esterhaz. srečke po 40 fl.	85 1/4	fl.
Windišgrac. „ „ 20 „	29 1/2	„
Waldštein. „ „ 20 „	29 1/2	„
Keglevičeve „ „ 10 „	10	„
Cesarski cekini	6 fl. 23	
Napoleondor (20 frankov)	10 fl. 40	
Suverendor	18 fl. 36	
Pruski Fridrihsdor	11 fl. 40	
Nadavk (agio) srebra: na 100 fl.	36 5/8	fl.

Loterijne srečke:

V Terstu 20. maja 1854: 30. 67. 54. 78. 40.

Prihodnje srečkanje v Terstu bo 31. maja 1854.

na Dunaju, v Gradcu } 24. maja 1854: 24. 69. 83. 26. 57. / 29. 32. 54. 65. 82.

Prihodnje srečkanje bo na Dunaju in v Gradcu 3. junia 1854.

Odgovorni vrednik: *Dr. Janez Bleiweis.* — Natiskar in založnik: *Jožef Blaznik.*